

com «villa et podium de *Bellver*»; i algunes d'antioris, de l'església S. Vincentii.

3) Mas en el Pla de la Calma te. Tagamanent. Pron.: *balbé* i *balbé* 1923, 1952.

4) 1370: «del rech qi és del puyg de *Belluer* amont», prop de St. Celoni (*BABL* XII, 131).

5) Veinat te. Vilobí del Penedès. Pron.: «barri de *balbé*/balbé» (XIV, 27); també n'han dit «cases Noves de B.» i «*Pujolet* i *Bellver*».

6) Llogaret agr. a Ossó de Sió (Seg.). Pron.: *belbé* 1920 a Freixenet, *belbé* 1931 a Cabanabona.

DOC. ANT. 1089: *Bello Videre* afr. amb Reguard (del mateix te.), (Arx. Solsona); 1151: *Beluezer* i 1180 *Balvedere* en butlles p.p. Kehr (*Papsturk.*, 329, 498); S. XII: *Belueder* (citaré s. v. *Montmagastrell*); 1359: *Belver* (*CoDoACA* XII, 47). Segons la GGC ja se cita a l'Acta de Cons. de l'església de Guissona (p. 425), i a la p. 446, dóna cita de *Belveder* a. 1099, atribuint-lo erròniament a *Bellvei* [veg. *Bellvei* (2)].

7) *Belver* arag., pron.: *belbé* en cat. (a Saidí, 1935). Encara que alguns hi vacillen, llavors, i el 1956, vaig constatar que ja és de llengua cast., si bé arran de la frontera.

DOC. ANT. *Belueder* 1240, citat junt amb *Ballobar* (MiretS., *TemplH.*, 234). «Mariana de *Belbedar*» en doc. de Saragossa a. 1450 (amb *-ar* per error, o contaminada pel nom del veí *Ballobar*?) (SerranoS., *BRAE* IV, 222).

8) A Mall. el castell de *Bellver*, prop de Palma, del qual ens podem estalviar detalls. Ja consta 1395: «lo castell de *Bellueer*» (*BSAL* v, 278a); 1451: «--- que haurien lo castell de *Bellver*» (*Quadrado*, *F. y C.* 2354). ¿És gaire més antic? Es nota el conspicu silenci d'*AlcM.*

9) Marsili diu: «la yla lavors era departida en aquestas parts: de las montanyas, Andraig, Calvià, Puipuent, Esporlas, Vayldemussa, Soyler, Escorca, Pollensa, *Beylveher*; de la part del peu de las montanyas ---» (81); encara que *Quadrado* diu que no sap on era, cf. *Bellver* (pron.: *belvś*) mas te. St. Llorenç des Cardassar (*BDLC* XIV, 53): car si bé tots els altres llocs que he citat del Marsili (són al llarg de la costa NO., aqueix *Beylveher* va al final de la llista, i al capdavant, St. Llorenç també és de muntanya, del Nordest).

Com a cognom és de totes les terres nostres, també val.: poeta nascut a Xàtiva 1818 (*GGRV* v, 493) (d'on: pouet de *belvś* te. Bocairent xxxiv, 53.2). Però amb aquest caràcter deu ser portat del Princ.

Comentaris útils sobre l'etimologia *BELLUM VIDERE* en Montoliu (*BDC* II, 71).

Bellveure és una modernització formal del mateix nom (quan el cat. ant. *veer*, fou substituït per *veure*). Avui a Mall. no sols com a nom d'una flor (Alcover, *La Serra*), sinó també NL (en tinc una nota no assegurada, a Marratxí XI, 91.5); a Binissalem fou important i ant. (ja en el m. Despuig, XI, 38.8, Masc. 9I11), i també m'hi anomenen el *Saragai* de *belvśura* (XI, 40.21).

Bellviure, en realitat és un nom d'etimologia dub-

tos. *AlcM.* el dóna com a nom d'una poss te. Porres (no el tinc comprovat, ni figura en el m. Despuig). *Bellviure* pda. de Morella [dena de la Roca, xxxviii, 169.4], zona bastant apartada del te. de Castellfort.

En aquest el que anoto és el *Mas de Belliure* (xxviii, 71.23). És clar, almenys, que en aquesta variant hi ha simplificació fonètica de *belbi-* en *beli-*; probablement passant per *belliure* amb geminada; i d'aquest és del que ve el cognom val. *Benlliure* (tal com *Belllloc* > *Benlloc*). *AlcM.* el troba només allí i a Tortosa, Salzedella, Alcora i Borriol. Quant a la forma *Bellviure*, res no s'oposa a veure-hi la mateixa base semàntica que en *Benviure* (> *Beniure*, *Beüre* > *BIURE*), reemplaçant *ben* per *bell* (cf. *Bellvei*/*Bonvei*).

Però com que el mossàrab, pertorbat per l'àrab sovint té casos de *i* en lloc de *e* catalana (ï), hem d'admetre també la possibilitat que *Bellviure* no sigui més que una variant o al·lòtrop mossàrab de *Bellver* (*BELLUM VIDERE*). I fins m'hi inclino perquè fóra estrany que aquest tipus toponímic, comú a tota la Romània, no hagués donat representants autòctons en el P. Val. ni pràcticament a les Illes. Això i junt amb el fet que *Bellviure* i *Benlliure* només són val. o balears ens ha de decantar decididament a la segona alternativa. A Parsent hi ha un barranquet de *Belvit* (xxxiv, 136.17) que pot resultar del mateix, sigui per assimilació aràbiga de *-videre*, sigui per encreuament amb el sinònim *Bellvis* (infra).

¹ SerraV. en *Pinós i Mtpl.* III, 276-282, publicà o extractà vuit documents de 959 a 1098 on hi ha moltes cites de diversos llocs i pdes. del *pagus Tollonensis*, corresponents al vast te. municipal modern de Bellver (les principals ja les donaré en els articles respectius). Entre elles hi ha alguns noms que recorden fonèticament el de *Bellver*: *Rocha q. d. Baiaere* a. 981 (p. 278), *Vinaier* a. 1098; especialment *in pago Tollonense, in loco q. vo. super ipsa villa Sca. Ma. Adalbinnario* a. 997; que podrien donar lloc a la sospita que el nom *BELL(0) V(IDE)RE* fos superposat i inspirat en algun d'aquests. És innecessari, perquè el puig i la bella vista són aquí un fet palès; d'altra banda, sembla que aquests textos, fundats en manuscrits no ben datats, potser llegits de premsa i en una edició pòstuma, no sempre donen formes fiables; i els tres noms esmentats són en llocs diferents. Un d'ells pot ser alteració de *Roca Abellera*; un altre, de *Vinyer*; l'altre d'un NP germànic.

BELLVIS

Poble d'Urgell.

PRON. MOD.: *belbis* 1920 a Mollerussa; *belbis* o *bilbis* 1931, Alcoletge; 1955.

DOC. ANT. 1165: *Belluis* (Kehr, *Papsturk.*, 411); Pere de *Bellbis* (*BABL* II, 469); c. 1260-70, *Bellvis*, d'on era la pastorella coqueta de Cerverí (núms. 87, 88); S. XIII: *Belluis* (Pleyan, 57); 1282: Berengario de *Pulcro Visu*, vicarius Urgelli (CCandi, *Mi. Hi. Cat.* II,